

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 363/7303/22
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 1 marca 2022 r.

**Sprawozdanie z realizacji
planu działania
Regionalnego Ośrodka
Polityki Społecznej
Ośrodka Adopcyjnego
w Rzeszowie

za rok 2021**

Oddział Ośrodek Adopcyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w okresie od 01.01.2021r. do 31.12.2021r. realizował powierzone zadania w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej został opracowany i przyjęty Uchwałą **Nr 257/5135/21 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 09 marca 2021r.** plan pracy Oddziału - Ośrodek Adopcyjny na 2021 rok. Najważniejsze zadania ośrodka to:

1. Prowadzenie procedur przysposobienia.
2. Przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, w tym szkolenie dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych.
3. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia.
4. Wspomaganie kobiet w ciąży, które zgłaszają zamiar pozostawienia dziecka do adopcji.
5. Wspieranie osób, które przysposobiły dziecko.
6. Współpraca z sądami, placówkami opiekuńczo– wychowawczymi, placówkami służby zdrowia oraz organizacjami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
7. Sprawozdawczość i dokumentacja ośrodka adopcyjnego.
8. Działalność edukacyjna i informacyjna, promocja idei adopcji.
9. Przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych.

Struktura zatrudnienia w Oddziale Ośrodek Adopcyjny na dzień 31.12.2021r.: (17 etatów)

- Kierownik
- Psycholog – 8 osób, w tym 5 osób w ciągu roku kontynuowało urlop macierzyński lub przebywało na dłuższych zwolnieniach lekarskich, 1 osoba zrezygnowała z pracy, w ramach konkursu przyjęto jedną osobę spełniającą wymogi ustawowe oraz obsadzono 2 zastępstwa (wrzesień i grudzień), z czego jedna osoba zrezygnowała po 1,5 miesiąca, 1 osoba ograniczyła etat do wymiaru 4/5.
- Pedagog – 8 osób, w tym 1 osoba kontynuowała urlop macierzyński, jedna osoba w trakcie roku przebywała na zwolnieniu i przeszła na urlop macierzyński, jedna osoba zrezygnowała z pracy, obsadzono jedno zastępstwo w grudniu.

Sposób realizacji ustawowych zadań

Oddział Ośrodek Adopcyjny realizuje swoje zadania w oparciu o Regulamin Komisji, która opiniuje w sprawach:

- kwalifikacji dzieci zgłaszanych do przysposobienia
- kwalifikacji Kandydatów na rodziców adopcyjnych
- doboru rodziny do potrzeb dziecka
- wstępnej oceny osób, o których mowa w art.170 ust.1 pkt. 1,2,3, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przedmiotem prac Komisji jest też bieżąca wymiana informacji na temat toczących się spraw.

W 2021 roku odbyło się 49 posiedzeń komisji ośrodka w sprawie rodzin (omówiono 154 sprawy związanych z postępowaniem kwalifikacyjnym kandydatów będących w trakcie realizacji procedury adopcyjnej) oraz 62 posiedzenia komisji w sprawie dzieci (omówiono 387 spraw dzieci zgłoszonych do adopcji lub będących w trakcie aktualizacji swojej sytuacji).

W zakresie prowadzenia procedur przysposobienia oraz kwalifikacji dzieci do przysposobienia ośrodek podejmuje działania bieżące według napływających zgłoszeń uzasadniających kwalifikację. (Zadanie 1 i 3). Praca specjalistów, psychologów i pedagogów, opiera się na stałej współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (placówki opiekuńczo – wychowawcze, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie, sądy rodzinne) w celu gromadzenia informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, które mogą być objęte prowadzeniem procedury.

W 2021 roku do ośrodka zostało zgłoszonych 144 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, wobec których podejmowano działania związane z realizacją procedury adopcyjnej.

Proces kwalifikacji dziecka do adopcji polega na każdorazowym przebadaniu dziecka psychologicznie i pedagogicznie pod kątem zdolności do nawiązania więzi w nowej rodzinie oraz rozwoju psychofizycznego dziecka w celu określenia specyficznych potrzeb tego dziecka.

W przypadku powzięcia informacji o dziecku z uregulowaną sytuacją prawną, Ośrodek niezwłocznie występuje do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej lub dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego o przekazanie w terminie 7 dni, opinii oraz dokumentacji o której mowa w art. 139a i 38a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kolejny etap kwalifikacji obejmuje diagnozę psychologiczną – pedagogiczną dziecka wykonaną przez psychologa i pedagoga ośrodka adopcyjnego, która zwykle przeprowadzana jest w miejscu zamieszkania dziecka. Diagnoza obejmuje określenie poziomu rozwoju psychofizycznego dziecka, określenie specyfiki potrzeb dziecka, ocenę stopnia możliwości nawiązania więzi emocjonalnej dokonywane na podstawie analizy aktualnie istniejących więzi, zbadanie stosunku dziecka do przysposobienia, jeśli pozwala na to jego wiek i stopień dojrzałości oraz analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

Na podstawie uzyskanych informacji sporządzona zostaje tzw. „karta dziecka”, która zawiera informacje zebrane o dziecku.

Na posiedzeniu zespołu pracowników merytorycznych czyli Komisji Ośrodka, dokonana zostaje kwalifikacja dziecka do przysposobienia w oparciu o zgromadzony materiał. Sporządzona zostaje opinia kwalifikacyjna dziecka i biorąc pod uwagę specyfikę jego potrzeb, zostaje dokonany dobór Kandydatów zakwalifikowanych w Ośrodku jako rodzina adopcyjna.

W 2021 roku Komisja zakwalifikowała do adopcji 46 dzieci. Pozostałe dzieci nie uzyskały kwalifikacji do adopcji m.in. z powodu więzi z rodziną zastępczą spokrewnioną, w której przebywają oraz braku zgody małoletnich na przysposobienie (dotyczy dzieci powyżej 13 roku życia).

W sytuacji niepozyyskania Kandydatów z terenu województwa podkarpackiego – Ośrodek Adopcyjny jako prowadzący Wojewódzki Bank Danych przesyła „dokumentację kwalifikacyjną” dziecka ośrodkom adopcyjnym prowadzącym wojewódzkie banki danych w pozostałych województwach. W przypadku nieznaalezienia Kandydatów na rodziców na terenie kraju w terminie 55 dni od dnia wysłania dokumentacji ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka przesyła dokumentację ośrodkowi adopcyjnemu prowadzącemu Centralny Bank Danych.

W 2021 roku trafiło do nas 720 zgłoszeń z informacjami o sytuacji dzieci oczekujących w Polsce na przysposobienie. Najczęściej są to dzieci o specyficznych potrzebach, obciążone zdrowotnie, rodzinie, dzieci powyżej 10 roku życia lub liczne rodzeństwa.

W toku prac Komisji Ośrodka i doboru rodziny do dzieci udało się pozyskać rodziny z naszego terenu dla zgłoszonych dzieci. 5 dzieci zgłoszonych w ramach WBD zostało przysposobionych przez rodziny skierowane przez OA w Rzeszowie. Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie przesłał zgłoszenie 13 dzieci, dla których nie pozyskano rodziny na naszym terenie. 11 dzieci zostało zgłoszonych do Centralnego Banku Danych w celu zakwalifikowania do adopcji związanej z przemieszczeniem poza granice Polski. Czworo dzieci zostało zakwalifikowane do adopcji zagranicznej.

W ramach zadania związanego z przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka prowadzona była ciągła praca diagnostyczno – konsultacyjna według dokonywanych zgłoszeń osób zainteresowanych adopcją (Zadanie 2).

W 2021 roku do Ośrodka Adopcyjnego zgłosiło się 57 rodzin.

Celem procesu diagnostycznego jest poznanie Kandydatów, w kierunku ustalenia czy ich kwalifikacje osobiste uzasadniają przekonanie, że będą należycie wywiązywali się z obowiązków przysposabiających, przy uwzględnieniu, że przysposobienie zawiązuje się dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności.

Pracownicy dokonują oceny formalnej kandydatów na podstawie zgromadzonych przez nich dokumentów. Następnie odbywają się spotkania diagnostyczne z psychologiem i pedagogiem na terenie ośrodka adopcyjnego oraz w miejscu zamieszkania Kandydatów na rodziców adopcyjnych. Ilość spotkań jest dostosowywana indywidualnie do każdej rodziny. Diagnoza opiera się na wywiadzie kierowanym, obserwacji oraz kwestionariuszowych badaniach psychologicznych. Ważne jest zaznajomienie się z motywacją i oczekiwaniami co do samej adopcji. Podstawą diagnozy jest również poznanie Kandydatów od strony funkcjonowania ich małżeństwa, ich systemu rodzinnego, predyspozycji osobowościowych oraz samej decyzji i oczekiwań Kandytów odnośnie adopcji. Podczas spotkań Kandydaci przedstawiają także swoje opinie co do sposobu wychowywania dziecka, radzenia sobie w sytuacjach ewentualnych trudności, zapewnienia mu stabilnego środowiska rodzinnego, emocjonalnego, sprzyjającego jego rozwojowi. Celem badań psychologicznych jest wszechstronne poznanie osób, które przychodzą do Ośrodka Adopcyjnego. Przedmiotem zainteresowania psychologa są m. in. osobowość oraz temperament Kandydatów, ich system wartości oraz motywacja do przysposobienia, funkcjonowanie małżeństwa oraz ich systemu rodzinnego. Wywiad adopcyjny w miejscu zamieszkania Kandydatów pozwala poznać warunki dla rozwoju dziecka. Treść wywiadu określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Efektem pracy diagnostów z rodziną jest wypracowanie dokumentacji tj. wywiadu adopcyjnego oraz opinii psychologicznej.

Kandydaci uzyskują wstępną pozytywną kwalifikację, która pozwala im na wzięcie udziału w szkoleniu dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych. Komisja może wstrzymać się od wydania pozytywnej kwalifikacji w celu uzupełnienia dokumentacji lub przeprowadzenia dodatkowych czynności diagnostycznych, dodatkowego przygotowania Kandydatów bądź do czasu ustania przeszkody uniemożliwiającej uzyskanie kwalifikacji, np. utraty dochodów, kryzysu, pogorszenia stanu zdrowia i inne. Dodatkowym przygotowaniem dla Kandydatów może być uczestnictwo w terapii indywidualnej (poza Ośrodkiem).

Osoby pragnące przysposobić dziecko mają obowiązek uczestniczenia w szkoleniu, którego tematykę, zakres i wymiar czasowy określają obowiązujące przepisy prawne. Jest ono bezpłatne, a jego celem jest przygotowanie Kandydatów do bycia rodzicem adopcyjnym. Szkolenie pozwala zastanowić się małżonkom nad ich motywacją, ukazuje

problemy jakie mogą pojawić się na każdym etapie procesu przysposobienia. Pomaga Kandydatom lepiej przygotować się na otoczenie dziecka niezbędną pomocą i opieką w razie pojawiających się trudności. Podczas szkolenia przyszli rodzice adopcyjni otrzymują wiedzę z zakresu umiejętności wychowawczych, rozwoju i potrzeb dziecka, a także procedur prawnych dotyczących procesu adopcji. Po ukończeniu szkolenia ponownie sytuacja rodziny jest omówiona przez Komisję Ośrodka.

W 2021 roku w szkoleniach dla Kandydatów na rodziców adopcyjnych uczestniczyło 29 osób, zaświadczenie o ukończeniu szkolenia uzyskało 29 osób (2 grupy szkoleniowe). Szkolenia prowadzone są w oparciu o autorski program szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka pt. „Lecą Bociany”, zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Kwalifikacja w Ośrodku Adopcyjnym w Rzeszowie ma charakter dwustopniowy. Pierwszym etapem jest kwalifikacja do udziału w szkoleniu, kolejnym kwalifikacja na rodzica adopcyjnego. Również na tym etapie Kandydaci mogą zostać poproszeni o podjęcie i wykonanie pracy własnej w celu pełniejszego przygotowania do pełnienia roli rodzica adopcyjnego.

W ramach pracy Komisji Ośrodka Adopcyjnego w 2021 roku wydano 35 wstępnych opinii do udziału w szkoleniu: pozytywne dla 18 rodzin (34 osoby) i negatywne dla 17 rodzin (34 osoby). Wydano także opinie kwalifikacyjne na rodzinę adopcyjną dla 21 rodzin (41 osób), w tym 20 pozytywnych (39 osób) i 1 negatywną (2 osoby).

W ramach podnoszenia kompetencji zawodowych i jakości pracy z rodzinami zgłaszającymi się do Ośrodka pracownicy uczestniczyli w superwizji grupowej (6 spotkań). Ponadto pracownicy brali udział w szkoleniach i konferencjach:

- Dni Rodzicielstwa Zastępczego w Krasieczynie;
- Szkolenie „Zaburzenia potraumatyczne i ich wpływ na funkcjonowanie dziecka w rodzinie zastępczej i rodzinie adopcyjnej”;
- Konferencja (on – line) „Diagnoza i terapia FASD – teoria i praktyka”;
- Konferencja „Potrzebni rodzice zastępczy”, w której ROPS był jednym ze współorganizatorów;
- Szkolenie (on- line) „Adolescenci i osoby dorosłe z FASD”
- Szkolenie w zakresie modeli przywiązania i ich wpływu na rozwój i funkcjonowanie dzieci oraz całego systemu rodzinnego.

Kandydaci oczekujący na adopcję na każdym etapie procedury mają możliwość kontaktu z pracownikami w celu omówienia swoich oczekiwań czy sytuacji osobistej. Aby umożliwić wszystkim zainteresowanym swobodny dostęp do specjalistów ośrodek prowadzi dyżury popołudniowe w jeden dzień w tygodniu (piątek), w godzinach od 15.30 do 18.00.

Aktualnie na przysposobienie dziecka oczekuje 46 par małżeńskich i 3 osoby samotne.

W 2021 roku nie udzielono ani jednej porady w ramach spraw wspomaganie kobiet będących w ciąży. (Zadanie 4).

W zakresie działań związanych z udzielaniem wsparcia osobom, które przysposobiły dzieci prowadzono indywidualną pomoc postadopcyjną, tzn. pracę z rodzicami, którzy już adoptowali dzieci i potrzebują wsparcia pedagogicznego i psychologicznego (Zadanie 5). Praca prowadzona była na wniosek rodziny, w głównej mierze dotyczyła pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i opiekuńczych, poradnictwo, pomoc pedagogiczną i psychologiczną, pomoc prawną w zakresie prawa rodzinnego a także pomoc osobom w poszukiwaniu rodzeństwa

biologicznego i nawiązania kontaktu pomiędzy rodzinami adopcyjnymi, które przysposobiły brata lub siostrę.

Łącznie udzielono 88 konsultacji w ramach wsparcia postadopcyjnego – indywidualnego.

W ramach współpracy z placówkami służby zdrowia, sądami, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi oraz organizacjami właściwymi w zakresie wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, na bieżąco prowadzono konsultacje i wymianę informacji na temat prowadzonych spraw (Zadanie 6).

Do zadań własnych Oddziału Ośrodek Adopcyjny należy również udział w zespołach opiniujących sytuację dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej. Spotkania takie organizowane są na terenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz przez organizatorów pieczy zastępczej. Na posiedzeniu omawiana jest zasadność dalszego pobytu małoletnich w pieczy zastępczej. W tym celu analizowana jest w pierwszej kolejności możliwość powrotu do rodziny biologicznej, a jeśli to nie jest możliwe rozważana jest możliwość skierowania dziecka do adopcji.

W 2021 roku pracownicy Ośrodka Adopcyjnego wzięli udział w 64 zespołach, w czasie których omówiono sytuację 620 dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Ośrodek prowadził także diagnozę osób na potrzeby sądu w związku z opiniowaniem Kandydatów do przysposobienia dzieci swoich współmałżonków oraz rodzin zastępczych, które po uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci podjęły decyzję o ich przysposobieniu. Opracowywano także opinie dla sądu w związku z powierzeniem dzieci do adopcji w okresie tak zwanej „preadopcji”. W 2021 roku wydano 32 takie opinie, łącznie na potrzeby sądu wydano 115 takich opinii.

Ośrodek Adopcyjny na bieżąco dokumentuje pracę z zakresu realizacji swoich zadań, zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dwa razy do roku przygotowuje sprawozdania z realizacji powierzonych zadań ministrowi właściwemu ds. rodziny za pośrednictwem marszałka województwa. (Zadanie 7).

W zakresie promowania idei adopcji (Zadanie 8) Dyrektor ROPS oraz kierownik Ośrodka wzięli udział obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Krasieczynie oraz konferencji poświęconej pieczy zastępczej. W trakcie tych wydarzeń promowano ideę adopcji poprzez udostępnianie ulotek i materiałów na temat adopcji. Przeprowadzono także spotkania ze studentami I roku Uniwersytetu Rzeszowskiego na kierunku praca socjalna zapoznając ich z problematyką adopcyjną. Pracownicy Ośrodka włączyli się w obchody Światowego Dnia Adopcji promując tę formę rodzicielstwa poprzez stronę internetową oraz facebook.

W zakresie przygotowania Kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 cykle szkoleniowe (Zadanie 9). Szkolenie prowadzone jest w oparciu o autorski program szkolenia przeznaczony dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego pt. „Być Rodzicem Zastępczym”. Program został zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Do udziału w szkoleniu kwalifikowane są osoby zgłoszone przez organizatora pieczy zastępczej oraz mające pozytywną opinię pedagogiczno – psychologiczną sporządzoną przez OPZ, w którym się starają o status rodziny zastępczej. Łącznie w 4 grupach

przeszkolono 29 osób – 3 grupy to szkolenie podstawowe dla rodzin niezawodowych (26 osób) oraz 1 grupa – szkolenie specjalistyczne (3 osoby) .

Tabela 7. Działalność Ośrodka Adopcyjnego w okresie od 01.01.2021r. do 31.12.2021r.

Lp.	Zadania OAD	Suma
1.	Liczba przysposobionych dzieci	71
2.	Liczba prowadzonych preadopcji	27
3.	Liczba wydanych opinii psychologicznych i pedagogicznych na potrzeby Sądu	115
4.	Liczba przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych/psychologicznych Kandydatów do przysposobienia dzieci (wszystkich łącznie na potrzeby Sądu i aktualizacje)	257 diagnoz kandydatów i 115 opinii na potrzeby sądu
5.	Liczba diagnoz psychologicznych/pedagogicznych dzieci zgłoszonych do adopcji	398
6.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do WBD	13
7.	Liczba dzieci z terenu Woj. Podkarpackiego zgłoszonych do CBD	11
8.	Liczba Kandydatów oczekujących na przysposobienie dziecka	49 rodzin 46 małżeństw i 3 osoby samotne
9.	Liczba Kandydatów, którzy zgłosili się do ośrodka w celu przysposobienia dziecka	57 rodzin
10.	Liczba osób przeszkolonych na rodzinę adopcyjną	29
11.	Liczba osób przeszkolonych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	29
12.	Liczba posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w których uczestniczyli pracownicy ośrodka	64
13.	Liczba dzieci, których sprawy były przedmiotem posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	620
14.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na każdym etapie procedury adopcyjnej	3073
15.	Wsparcie kobiet w ciąży, które sygnalizują zamiar oddania dziecka do adopcji	0

Tabela 8. Informacja o dzieciach przysposobionych

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci
1.	Dzieci przysposobione z tego w wieku:	71
1.1.	poniżej 1 roku	2
1.2.	od 1 roku do 4 lat	19

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci
1.3.	od 5 do 9 lat	29
1.4.	10 i więcej lat	21
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	71
2.1.	dziewczęta	31
2.2.	chłopcy	40
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	7
4.	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	71
4.1.	w pieczy instytucjonalnej	0
4.2.	w rodzinnej pieczy zastępczej	38
4.3.	w rodzinie biologicznej	33

Tabela 9. Informacja finansowa nt. działalności Oddziału - Ośrodek Adopcyjny w 2021r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Wysokość planowanych w danym roku wydatków z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych	1 592 846
2.	Otrzymana z budżetu państwa w danym okresie sprawozdawczym dotacja na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych	1 592 846
3.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych, w tym:	1 589 051
3.1.	Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi	1 396 690
3.2.	Wydatki inwestycyjne	0
3.3.	Wydatki administracyjne	192 361
3.4.	Wydatki związane z obsługą wojewódzkiego banku danych	0
4.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych sfinansowane z dotacji z budżetu państwa	1 589 051